

ÅRSRAPPORT FRA PROGRAMSENSOR 2014

Navn: Astrid M. Richardsen

Programsensor for:

- Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen
- Master i psykologi

Rapporten gjelder perioden: 2014.

Programsensor er bedt om å gjøre en vurdering av de to fordypningene på masterstudiet: psykologivitenskap og arbeids- og organisasjonspsykologi. Det skal gjøres en vurdering av hvorvidt de to retningene har noenlunde lik mengde litteratur, undervisning, og vanskelighetsgrad; altså om det er noenlunde like arbeidskrav på de ulike studieretningene på andre semester av masterprogrammet i psykologi.

Studiestruktur og retninger

Masterprogrammet i psykologi fører fram til graden master i psykologi. Studiet har to studieretninger; studieretning arbeids- og organisasjonspsykologi og psykologisk vitenskap. Studiet kvalifiserer for ulike typer arbeid der informasjonskompetanse, kritisk tenkning, formidling og evne til å arbeide både selvstendig og i team er etterspurt, og skal også danne grunnlag for videre fordypning (PhD-studium og annen forskning i psykologi).

De to studieretningene har felles kursinnhold i første semester. Dette består av to 15 sp kurs; det ene heter 'Perspektiver i psykologisk vitenskap' og det andre er 'Forskningsmetoder'. Det første kurset skal gi studentene en oversikt over analysenivå og perspektiver i psykologi; og omfatter det biologiske, kognitive og det sosiale/kulturelle perspektivet. Kurset i forskningsmetode skal gi studentene oversikt over og forståelse av forskingsdesign samt kvantitative og kvalitative forskingsmetoder. Kurset skal foreberede studentene til å gjennomføre masteroppgaven, men også generelt til å gjennomføre forskningsprosjekter i tråd med gjeldende etiske standarder og retningslinjer. I de påfølgende semestere tar studentene en fordypning innen en av de to studieretningene.

I det siste studieåret er studentene knyttet til en av fakultetets forskingsgrupper og vil kunne velge mellom å skrive en 60 sp eller 30 sp masteroppgave. De som skriver 30 sp masteroppgave, må ta forhåndsgodkjente valgfag tilsvarende 30 sp. Slike valgekurs kan gjennomføres ved godkjente læresteder i utlandet.

Fordypninger

Studieretningen i psykologisk vitenskap har fokus på forskning og går i dybden på tradisjoner, nytenkning, metoder og bruk av analytiske verktøy i faget. Studiet bygger på både grunnforskning og anvendt forskning innenfor psykologifeltet. Studentene kan velge fordypning i adferd- og nevrovitenskap eller generell psykologi.

Studieretningen arbeids- og organisasjonspsykologi har fokus på forskningsbasert kunnskap om hvordan en kan forstå og utvikle enkeltmennesker, grupper og organisasjoner i en arbeidsmessig sammenheng. Det fokuseres spesielt på rollen som endringsagent, og på kartleggings- og intervensjonsmetoder for leder-, gruppe- og organisasjonsutvikling.

Denne inndelingen synes noe uklar, for den uinnvidde leser kan det synes som om det egentlig eksisterer tre likestilte fordypninger, generell psykologi, behavioral neuroscience, og arbeids- og organisasjonspsykologi. I det følgende, vil disse bli beskrevet slik hver for seg.

Generell psykologi. I denne fordypningen skal studentene velge mellom minst fire av seks ulike kurs, hver med et omfang av 7,5 sp. Av disse var kun 4 kurs tilbudt i vårsemesteret 2014. Kursene som ikke gikk våren 2014 var MAPSYK311 Bevisste og ubevisste prosesser i tanke og adferd, og MAPSYK315 Diskursanalytisk tilnærming. De resterende fire valgekursene beskrives under.

- MAPSYK312 Operativ psykologi.

Anbefalt litteratur i dette kurset består av 32 vitenskapelige artikler og kapitler med ca 457 sider til sammen. Innholdet i litteraturen ser ut til å samsvare med de målsetningene en har for kurset, i.e. å gi kunnskap om individuelle, teambaserte og kontekstuelle forhold som vil kunne påvirke enkeltindivider, samhandling og yteevne i situasjoner preget av høy risiko og kompleksitet. Litteraturen dekker et bredt spekter av publikasjoner, alt fra norske psykologitidsskrifter, konferansepresentasjoner, APA nivå 1 tidsskrifter (f. eks. Military Psychology), til topptidsskrifter som Journal of Applied Psychology og high impact tidsskrifter som Human Factors: The Journal of

Human Factors and Ergonomics Society. Både empiriske og anvendte arbeider er inkludert og pensum er jevnt over av nyere dato, med noen klassikere innimellom. Litteraturen virker godt tilpasset Master nivå.

Undervisningen gis i form av forelesninger i klasserom, lærerstyrte seminarer, bedriftsbesøk, og presentasjoner av case-arbeid; og har et omfang på 24 timer. Obligatoriske arbeidskrav omfatter en gruppeoppgave i case-basert analyse, skrevet av opp til tre studenter, og eksamen består av en 5 dagers individuell hjemme-eksamen. Det er ikke angitt hvor stort omfang studentenes arbeid vil være. Karakterskala er Pass/Fail.

- MAPSYK313 Psykologiske perspektiver på kulturelt mangfold i samfunns- og arbeidsliv

Pensumlisten i dette kurset består av 2 bøker og en vitenskapelig artikkel. I den ene boken (Berry et al., Cross-cultural psychology) er det 7 kapitler som er pensum, mens den andre boken av Sandal i sin helhet er pensum. Alt i alt er sidetallet ca. 438 sider. Pensumlitteraturen er relevant for kursets målsetning om å bruke psykologiske perspektiver for å bedre løse problemer som kan oppstå på en arbeidsplass der en har individer med ulik etnisk/kulturell bakgrunn, og hvordan lederpraksis og organisasjonsarbeid kan tilpasses en slik kontekst. Anbefalt litteratur virker godt tilpasset Master nivå, men programsensor har ikke inngående kjennskap til lærebøkene som er brukt.

Undervisningen gis i form av forelesninger i klasserom og lærerstyrte seminarer, og har et omfang på ca. 20 timer. I tillegg er det obligatoriske arbeidskrav i form av gruppearbeid og muntlig presentasjon med et omfang på 10 timer. Kurset gis intensivt over en uke. Eksamen består av en 5 dagers individuell hjemme-eksamen. Arbeidsomfanget for studentene er ikke kjent. Karakterskala er Pass/Fail.

- MAPSYK314 Psykologiske perspektiver på rusmisbruk og avhengighet

Litteraturen i dette kurset består av 29 artikler med totalt 365 sider. Slik det står beskrevet har dette kurset et betydelig mindre omfang mht litteratur enn de to foregående kursene. Kurset er lagt opp med ulike tema av ulike forelesere, og omfatter teorier om avhengighet, ikke-kjemisk avhengighet relatert til dataspill, sosiale medier, og tilnærminger til behandling; samt avhengighet relatert til tobakk, bruk av anabole

steroider, alkohol, og ulike rusmidler. Innholdet i kurset møter målsetningen om å gi en integrativ oversikt over moderne teorier om de mekanismene som er involvert i rusmisbruk og avhengighet. Anbefalt litteratur er delt inn i de samme temaene og spenner over et bredt spekter av vitenskapelige tidsskrifter, fra spesialiserte tidsskrifter som Tobacco Control til high impact tidsskrifter som Addiction. Det er positivt at litteraturen også omfatter arbeider av lokale krefter ved UiB. Litteraturen er jevnt over moderne og up-to-date.

Undervisningen gis i form av forelesninger i klasserom med et omfang på ca. 18 timer. I tillegg er det 2 timer med laboratedemonstrasjon og 4 timer seminar med brukergrupper og behandlingsinstitusjoner, totalt 24 timer. Obligatoriske arbeidskrav omfatter en gruppepresentasjon av en case-oppgave, og eksamen består av en 3 timers skole-eksamen. Det kan synes som om arbeidsomfanget for studentene er noe lavere enn i de foregående kursene. Karakterer gis fra A-F.

- MAPSYK316 Turistopplevelsens psykologi

Litteraturlisten for dette kurset består av 29 artikler med totalt ca. 350 sider.

Målsetningen med dette kurset er å bruke turisme som en empirisk arena for å studere psykologiske teorier. Artikkene fokuserer på turistenes selv-oppfatning, holdninger, motiver, emosjoner, risikovurderinger og beslutninger. Dette reflekteres i litteraturlisten som i all hovedsak kommer fra tidsskrifter som Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism, Tourism Management, og Annals of Tourism Research. Pensum omfatter noen psykologi-tidsskrifter, Journal of Experimental Social Psychology, Psychological Science, og Environmental Psychology: An Introduction, men kanskje ikke nok til å imøtekomme målsetningene og den teoretiske tyngden som kreves på Master nivå.

Undervisningen omfatter 22 timer fordelt på forelesninger (14 timer) og seminarer (8 timer). Obligatoriske arbeidskrav omfatter et essay over et tema godkjent av foreleser på forhånd. Eksamen består av en 3-timers skole-eksamen. Dette kurset synes å ha noe mindre arbeidsomfang for studentene enn MAPSYK312 og MAPSYK313.

Karakterskala er A-F.

Behavioral Neuroscience. I denne fordypningen tar studentene kun et kurs (MAPSYK319) med omfang på 30 studiepoeng. Emnet skal gi en grundig innføring i

sammenhengen mellom henholdsvis kognitive og emosjonelle prosesser, og strukturene, funksjonene og de forskjellige funksjonelle nettverkene i hjernen. Dette innebærer at studentene får opplæring i aktuelle målingsteknikker og metoder innenfor nevrovitenskap. I tillegg skal innføring i adferdsgenetisk teori og metode gi forståelse for samspillet mellom genetisk arv og miljø.

- Litteraturlisten i dette kurset er omfattende. Tre bøker med totalt ca 1500 siders pensum, samt supplerende litteratur, 13 artikler, og pensum i metode, gir totalt ca 1700 siders pensum for denne fordypningen. Programansvar har ikke inngående kjennskap til dette feltet, men lærebøkene synes å være omfattende og av høy kvalitet. Artikkene er fra spesialiserte tidsskrifter som Schizophrenia Review, til high impact tidsskrifter som Frontiers in Human Neuroscience og prominente interdisiplinære tidsskrifter som Nature. Både innhold i kurset og pensum gir inntrykk av å være på et høyt nivå.

I undervisningsplanen på nettet står det at undervisningen gis i form av 40 timer forelesninger i klasserom, og 30 timer med seminarer, laboratorieøvelser og demonstrasjoner, til sammen 70 timer. Imidlertid viser den faktiske timeplanen totalt 104 timer forelesning i ulike emner, og rundt 30 timer med seminarer, laboratorieøvelser og demonstrasjoner, til sammen ca. 135 timer. Obligatoriske arbeidskrav omfatter tre lærergodkjente refleksjonsnotater om ulike metoder i faget, to oppgaver om utvalgte nevrobiologiske tema som også skal godkjennes av lærer, en flervalgsoppgave innenfor grunnleggende nevrobiologi, og en presentasjon av oppgave i et seminar. Gitt at dette kurset teller 30 sp er det naturlig at arbeidsomfanget er vesentlig større enn kursene på Generell psykologi, som er vektet 7,5 sp. En seks-timers skole-eksamen gis og vurderes med karakterer fra A-F.

Arbeids- og organisasjonspsykologi. Fordypningen i arbeids- og organisasjonspsykologi består av to 15 studiepoengs kurs.

- MAPSYK321 Organisasjons- og lederutvikling

Dette kurset har en litteraturliste som inneholder en lærebok med et omfang på 633 sider, 27 artikler og bokkapitler med et omfang på 497 siden, samt 74 sider fra en bok om ledelseskonsulenten. Til sammen blir pensum på ca. 1200 sider. Dette synes noe høyt i forhold til andre kurs. Litteraturen imøtekommer kursets målsetning om å gi studentene bred kunnskap om teoretiske perspektiver og modeller i feltet, anvendte

metoder for leder- og organisasjonsutvikling, samt en oversikt over nasjonal og internasjonal utvikling i fagfeltet. Faglitteraturen er relevant, læreboken i Organization Development tar for seg en rekke tema rundt endringsprosesser i organisasjoner, teoretiske perspektiver, tilnærminger til planlagte endringer, organisatorisk læring, og rollen som både ekstern og intern konsulent innenfor endringsledelse. Artiklene og bokkapitlene spenner over et bredt spekter av tidsskrifter, f. eks. Human Relations, Journal of Management, Journal of Applied Psychology, Work and Stress, Journal of Vocational Behaviour; samt en rekke bokkapitler fra norske relevante bøker. Pensum dekker moderne studier og publikasjoner samt klassisk litteratur innenfor feltet, og er helt klart på Master nivå.

Undervisningen gis i følge undervisningsplanen på nettet, i form av fem samlinger á 2 dager med forelesninger, diskusjoner, gruppeøvelser, og studentpresentasjoner. Den faktiske timeplanen viser 4 samlinger med henholdsvis 3, 4, 3 og 2 dager, med til sammen 81 timer. I tillegg har studentene egenaktivitet både individuelt og i grupper mellom samlingene. Obligatoriske arbeidskrav omfatter deltakelse i aktiviteter mellom samlingene, et individuelt skriftlig arbeid og et sammen med en medstudent, samt lese og gi tilbakemelding på to slike oppgaver skrevet av andre studenter. Eksamen består av en fire timers skole-eksamen som vurderes etter karakterskala fra A-F.

- MAPSYK322 Team- og arbeidsmiljøutvikling

Litteraturlisten for dette kurset inneholder kapitler fra 3 lærebøker med et omfang på 698 sider, og en serie på 18 artikler og bokkapitler med et omfang på 366 sider, for totalt 1064 sider. Pensum reflekterer kursets målsetning om å gi studentene inngående forskningsbasert kunnskap om utforming, kartlegging og utvikling av grupper, team og arbeidsmiljø i samsvar med etiske standarder og norsk lov. Lærebøkene er av nyere dato, og er av høy kvalitet. Artiklene og bokkapitlene spenner også i dette kurset over et bredt spekter av tidsskrifter, f. eks. European Journal of Work and Organizational Psychology, Journal of Management, Journal of Occupational Health Psychology, Journal of Applied Psychology, International Journal of Stress Management; samt en rekke bokkapitler fra norske bøker. Anbefalt litteratur indikerer at dette kurset muligens har en slagside når det gjelder fokus på arbeidsmiljøutvikling, f. eks. mobbing og trakassering, stress og helse, i forhold til team og teamutvikling.

Undervisningen gis i følge undervisningsplanen på nettet, i form av fem samlinger a 2 dager med forelesninger, diskusjoner, gruppeøvelser, og studentpresentasjoner. Den faktiske timeplanen viser 5 samlinger med henholdsvis 2, 2, 3, 3, og 2 dager; til sammen 78 timer. I tillegg har studentene egenaktivitet både individuelt og i grupper mellom samlingene. Obligatoriske arbeidskrav omfatter 80% deltakelse i undervisning, deltakelse i aktiviteter mellom samlingene, samt et skriftlig arbeid sammen med en medstudent. Eksamen består av en 8 dagers hjemme-eksamen som vurderes etter karakterskala fra A-F.

Konklusjon

For å vurdere hvorvidt de to studieretningene – eller tre fordypningene - har noenlunde like arbeidskrav, har programsensor sett på anbefalt litteratur i kursene og vurdert både antall sider, relevans ut fra kursets målsetninger, og nivå fra et akademisk synspunkt. I tillegg har programsensor sett på antall undervisningstimer i hver fordypning og obligatoriske arbeidskrav til studentene.

Når det gjelder anbefalt litteratur, er det faktisk forskjell mellom de to fordypningene i psykologivitenskap og arbeids- og organisasjonspsykologi. I generell psykologi er det sammenlagte antall sider litteratur for de fire kursene som inngår, i overkant av 1600 sider, og i behavioral neuroscience er det totale pensum ca 1700 sider. Forskjellen mellom disse to er ikke vesentlig stor, annet enn at totalt sett synes pensum i behavioral neuroscience som helhet å være av høyere vanskelighetsgrad enn noen deler av pensum i generell psykologi, f. eks. MAPSYK316. Det totale antall sider litteratur i arbeids- og organisasjonspsykologi er i overkant av 2260 sider, altså vesentlig større pensum enn de andre to fordypningene. Det er blitt opplyst at UiB nå opererer med anbefalt litteratur heller enn fastlagt pensum. Dette er jo en mulighet for faglærerne til å inkludere mer relevant litteratur, men det skyver ansvaret for å vurdere hva som er mest relevant stoff for eksamen over på studentene. Erfaringene tilsier at studentene i stor grad ønsker å vite nøyaktig hva som er eksamensrelevant, og det hadde kanskje vært en fordel om man i kursene innenfor arbeids- og organisasjonspsykologi kunne spisse litteraturen noe mer og redusere med 5-600 sider for å være på linje med de andre fordypningene.

Anbefalt litteratur innenfor alle tre fordypningene er vurdert til å ha høy relevans i forhold til både fordypningenes og kursenes målsetninger. Nivå og aktualitet i bøker, artikler og bokkapitler er også godt tilpasset masterstudier, med etpar små avvik som nevnt ovenfor.

Når det gjelder antall timer undervisning så er det til dels store forskjeller mellom de tre fordypningene. På fordypningen i generell psykologi er antall timer forelesninger og seminarer totalt over de fire kursene ca. 100 timer. På behavioral neuroscience er antall timer forelesninger, seminarer, laboratorieøvelser og demonstrasjoner ca. 135 timer. Og på arbeids- og organisasjonspsykologi summeres antall timer forelesninger, diskusjoner, gruppeøvelser og studentpresentasjoner på de to kursene som inngår, til ca. 159 timer. Det er litt vanskelig å si i hvor stor grad dette utgjør en forskjell i faktisk arbeidsmengde for studentene siden det ikke er spesifisert i noen av retningene hva som påregnes i form av antall timer studentarbeid. Imidlertid utgjør dette en vesentlig forskjell i den tiden studentene forventes å være tilstede og delta i aktiviteter.

De obligatoriske arbeidskravene kan også synes noe forskjellig, selv om disse kun er beskrevet nokså generelt. På fordypningen i generell psykologi er arbeidskravene et gruppearbeid eller essay per kurs, og i behavioral neuroscience er studentene pålagt å levere inn 3 refleksjonsnotater og 2 skriftlige oppgaver, gjennomføre en flervalgsoppgave og gi en presentasjon av en oppgave. Det kan derfor synes som om studentene har høyere arbeidskrav i behavioral neuroscience. Når det gjelder arbeids- og organisasjonspsykologi er arbeidskravene et skriftlig arbeid i hvert av de to kursene, samt deltakelse i aktiviteter mellom samlingene. Det er ikke spesifisert hva disse aktivitetene er, og det er derfor vanskelig å vurdere hva det faktiske arbeidsomfanget er for denne fordypningen.

Med de forskjeller som kommer frem her, er likevel helhetsinntrykket at dette er et godt program med en god organisering. Det er positivt at man legger opp til felles undervisning for basiskunnskap, og så tilbyr ulike fordypninger i sentrale fagretninger. Jevnt over bærer programmet preg av høy kvalitet og god gjennomføring.

Programsensor takker for oppdraget.

Oslo, 01.12.2014

Astrid M. Richardsen, Ph.D.
Professor i organisasjonspsykologi
Handelshøyskolen BI